

A felnőtt ember tudja, mi a jutalom, és mi a büntetés. A jutalom nem személyválogatás, nem a szülő majomszeretete, nem a pedagógus mindent elnéző nevelése, nem az előljárók kivételezése a beosztottjaikkal, jutalom csak az, amit Isten is annak tart, a jól elvégzett munka, az áldozatos élet gyümölcse a lelkemben és az emberek megbecsülésében. A büntetést azért kell elszenvednünk, mert valamit elhibáztunk, elmulasztottunk vagy rosszul tettünk. A felnőtt ember a büntetésben nem mások rosszakaratát, személyeskedését látja, nem tekinti azt szerencsétlen lebukásnak, hanem abban Isten kezét látja, és tudja, hogy Isten ezzel is nevelni akar minket. Ezt nem értette meg Saul, ez lett a tragédiája.

Ki a felnőtt ember? Aki a terveiben, a cselekedeteiben és annak következményeiben mindig Isten szerint gondolkodik.

A Szent Kereszt tiszteletére szenteltem fel ezt a templomot, ezért hallottuk most Jézus szavait a keresztteljárásról. A felnőtt ember úgy él, mint Jézus. Jézus személyében Isten nem csak a jó kisbabának, az engedelmes fiúcskának a képében adott az életünkhöz magyarázatot, Isten benne mutatta meg, milyen a felnőtt ember. A felnőtt ember vállalja Jézus imádságát: „*Atyám, ha lehetséges, kerüljön el ez a kehely, de ne úgy legyen, ahogyan akarom, hanem ahogyan te*”, vállalja annak sorsát, aki „*engedelmes volt mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.*” Jézus vállalta a küldetését, és azt végig is vitte, nem volt nyugalma, amíg a kereszten le nem hajthatta a fejét.

A keresztre a mi felnőttkorunk, krisztusi férfikorunk teljességének a jele. Ezért nézünk fel a keresztre, ezért hajolunk meg előtte, mert tudjuk, hogy keresztre által lett a világ üdvössége. Ezt a titkot, a felnőtt embernek a keresztre feszített Jézusban megjelenő alakját magyarázta Szent Pál: „*Elhatároztam, hogy nem akarok másról tudni köztetek, csak Jézus Krisztusról, a megfeszítettéről. Tanításom és igehirdetésem ezért nem az emberi bölcsesség elragadó szavaiból állt, hanem a Lélek és az erő bizonyosságából, hogy hiteteknek ne emberi bölcsesség, hanem Isten ereje legyen az alapja.*” „*Élek, de már nem én, hanem Krisztus él énbennem. Minthogy azonban most még testben élek, Isten Fiának hitében élek, aki szeretett engem, és feláldozta magát értem.*”

A Zsidókhoz írt levélben olvassuk: „*Jézus a kapun kívül szenvedett, hogy vérével megszentelje a népet. Menjünk ki tehát hozzá a táboron kívülre, és vállaljuk gyalázatát.*” A mai evangéliumban Jézus arról beszélt, hogy „*aki ez előtt a házasságtörő, bűnös nemzedék előtt szégyell engem és tanításomat, azt az Emberfia is szégyellni fogja, amikor majd eljön Atyja dicsőségében a szent angyalokkal.*” Akik szégyellik Jézust – és hányan vannak ma is –, azok nem tudják, hogy a saját szégyenüket készítik elő.

Jézus nem erre nevel minket. Ő arra tanít, a kereszten azt élte át, hogy az a szégyen, amit Istenért vállal az ember, az az egyetlen igazi dicsőség, a keresztre felmagasztalása a történelemben, az egyházban és az én életemben. A felnőtt ember vállalja Jézus gyalázatát, nem festi azt paradicsomi képpé, Jézussal mindent vállal, mert tudja, Isten szeretetéből keresztre által lett a világ üdvössége. Így látom a felnőtt viselkedés bibliai magyarázatát.

A hetedik hang szombati vecsernyéjében éneklünk egy éneket, amit ezen a búcsúünnepben igen találónak érzek: „*Habár a gonoszok fogságába kerültél, Krisztus, de te azért az én Istenem vagy, nem szégyellek téged; megostoroztattál, nem tagadlak meg téged; keresztre szegeztetted, nem titkolom el; feltámadásoddal pedig mindenkor dicsékszem, mert a te halálad az én életem. Mindenható és emberszerető Uram, dicsőség néked!*”

Felnőtt ember, felnőtt közösség – Keresztes Szilárd püspök atya búcsúi szentbeszéde

Örömmel fogadtam el a meghívást a templombúcsúra, amikor ez a közösség tizen-nyolcadik születésnapját ünnepli, tehát felnőtt korú lett. Adjon az Isten felnőtt egészséget mindnyájuknak! – Voltunk gyerekek, lettünk felnőttek, aztán lettünk öregek. Az életben mindenkinek végig kell járnia ezt a folyamatot. Azon gondolkodtam el, mit kell tennie az embernek, a közösségnek, hogy teljes értelemben felnőtté váljon. Ehhez egy bibliai történetet találtam, Sámuel próféta életét.

Sámuel anyja, Hanna, magtalan volt, és ez nagyon elkésérítette. Amikor Silóban, az akkori szent helyen áldozatot mutattak be, bent maradt a templomban, és csendesen motyogva, sírva imádkozott. Éli pap azt hitte, hogy részeg, és ki akarta küldeni. „*Szerencsétlen asszony vagyok, sem bort, sem mámorító italt nem ittam, csak a szívemet öntöttem ki az Úr előtt.*” Éli megvigasztalta: „*Menj békével! Izrael Istene teljesíti kérésedet, amelyet elé terjesztettél.*” Úgy is lett. Nagy volt az öröm, megszületett a gyermek. Amikor Hanna elváltotta a fiúcskát, szép ruhát varrt neki, felvitte a templomba, átadta Éli papnak: „*Az Úr teljesítette kérésemet, ezért én is átengedem fiamat az Úrnak, egész életére átengedem az Úrnak.*” Aztán férjével leborult az Úr előtt.

A kislány ott maradt. Milyen korán kellett elszakadnia a szüleitől! Így tettek Máriával is, mert akinek az Isten nagy jövőt szán, akit felnőtt emberré akar nevelni, arról már kiskorában gondoskodik, hogy megfelelő körülmények között nevelkedjék. „*A kis Sámuel az Úr színe előtt nőtt fel.*” A szülei évenként meglátogatták, az édesanyja mindig varrt neki egy új köntöst. Ott lakott Éli pap mellett, „*gyarapodott bölcsességben, korban és kegyelemben az Úr és az emberek előtt.*”

Sámuel egyszer hangot hallott álmában: „*Sámuel, Sámuel!*” Azt hitte, hogy Éli hívta, de az megnyugtatta: „*Nem hívtalak, fekjűd le!*” Amikor a hang harmadszor szólította Sámuel, Éli pap felismerte, hogy az Úr akar megnyilatkozni a fiú előtt. A következő hívásra Sámuel így felelt: „*Beszéelj, szolgálj figyel!*” Sámuel tudta, hogy Isten beszél hozzá, és hallani akarta a szavát. Isten nagy feladatot bízott rá. Élinek, a szegény, öreg, jámbor zsidónak meg kellett élnie, hogy két fia szinte istentelen volt, káromkodtak, megdézsmáltak a templomi áldozatokat. Éli figyelmeztette őket, de nem sokra ment vele. Isten Sámuellel, a fiúcskával üzent az öreg papnak: „*Neked kell hírül adnod neki, hogy minden időre kimondtam házára az ítéletet, mert tudta, hogy fiai káromolták Istent, mégsem tiltotta meg nekik.*” Másnap reggel Éli kérte, hogy mondjon el őszintén mindent, amit Istentől hallott. Sámuel elmondta, Éli ezt felelte: „*Ő az Úr! Tegye, ami neki tetszik!*” – Hány éves volt akkor Sámuel? Azt hiszem, nem volt még tizenkét éves sem. Mi kell ahhoz, hogy valaki felnőtt emberré váljon? Kell, hogy mindig hallja az Isten szavát. Éli, az öreg pap egy életen át hallgatta Isten szavát, amit az a tragédia sem feledtetett vele, hogy csalódott a fiaiban, ezért Isten kimondta fölötte az ítéletet, és egy kisfiúcska mondta a szemébe a szégyenét. Akkor is ezt mondta: „*Ő az Úr! Tegye, ami neki tetszik!*” Nem emberi képességeink, nem az önértékünk, még csak nem is a tanulásunk, a szorgalmunk tesz bennünket felnőtt emberré, hanem egyedül Isten, ha meghallgatjuk és megszívleljük az ő szavát.

Ez volt Sámuel leckéje. Silóban, a szent helyen imádkozott, lélekben készült, de egyéniségében az volt a döntő lépés, hogy hallgatta az Úr szavát, és azt el is mondta. A felnőtt ember nem azt nézi, hogy kivel áll szemben, hanem azt, hogy mi a kötelessége. Milyen kellemetlen lehetett a kis Sámuelnek, aki Élitől kapott lakást, eledelt, és mégis a szemébe kellett mondania az igazságot!

A felnőtt ember szókimondó. Nem szószátyár, nem szaporítja a szavakat, nem cifrázza, amit mondani akar, mert tudja, hogy Isten szava élesebb, mint a kard; nem a szavak szépsége hatja meg az embert, hanem a kinyilatkoztatásnak, Isten szavának az ereje. A felnőtt ember mindig egyenes. Ha azt látjuk, hogy egyesek kínos helyzetben, amibe a kis Sámuel is került, elkezdenek udvariaskodni, mellébeszélni, vagy ellenkezőleg, elkezdenek dühöngeni és kiabálni, ez annak a jele, hogy nem nőttek fel a férfikor bölcsességére. A bölcs férfi tud uralkodni az érzelmein, az indulatain, a gyengédségen és a félelmen is, a haragon is. Csak a kiegyensúlyozott egyéniségű ember mondhatja, hogy felnőtt arra a szintre, amire Isten fel akar minket nevelni. Így élt, így nevelkedett Éli példáján is Sámuel.

Példás volt Éli halála is. Egyszer a zsidók harcba indultak a filiszteusok ellen, magukkal vitték az Úr ládáját is, hogy az segítse őket, de a filiszteu-sok győztek, sőt, a szövetség ládáját is elrabolták. Éli a templom udvarán, egy széken ülve várta a visszatérésüket. Amikor meghallotta, hogy az Úr ládája elveszett, leesett a székről, és meghalt. A Biblia nemcsak egy aggastyán halálának a körülményeit mondja el itt. Éli, a családjában csalódott, de Istentől soha nem tágitó pap, úgy halt meg, ahogy élt. Meghalt, amikor úgy látta, hogy az Isten ügye vesztett, mert ő nem az élete erős korszakára, a sikereire és az örömeire szegődött el Istenhez, az életét és a halálát teljesen Istennek ajánlotta.

Sámuel lett a zsidó nép egyik legnagyobb egyénisége. *„Negyven esztendeig kormányozta Izraelt.”* Az ígéret földjére való bevonulás után Isten bírákat rendelt a nép élére. Ő választotta ki a megfelelő személyt, mint Mózeset. A zsidók azonban irigykedni kezdtek, mert a szomszéd népeknek királyaik voltak. A királyi pompa, a dicsőség megkísértette őket, és Sámuelért kérték, hogy adjon nekik királyt. Sámuel ellenezte ezt, mert látta a szomszédos királyok hatalmaskodását.

A nép egyre erőszakosabb lett. Isten ezt mondta Sámuelnek: *„Tégy meg mindent, amit csak kér tőled a nép, hisz nem téged vetettek el, hanem engem vetettek el, hogy ne uralkodjam többé fölöttük. Amint velem bántak attól az időtől fogva, hogy kivezettem őket Egyiptomból mind a mai napig: elhagytak, az idegen isteneknek szolgáltak, most veled is azt teszik. De figyelmeztess őket, és ünnepélyesen mutass rá a király jogaira, aki majd uralkodik fölöttük.”* Sámuel elmondta, mit várhat a nép a királytól: *„Elveszi fiaitokat, s szekerei és lovai mellé rendeli őket. Elveszi lányaitokat, illatszert készíteni, főzni és sütni. Elveszi a legjava termést, és odaadja a tisztjeinek. Tizedet vet ki, és azt udvari embereinek adja. Elszedi legjobb szolgáitokat, és a maga javára dolgoztatja őket. Tizedet szed a nyájaitokból, és ti magatok is a szolgáló lesztek.”*

Sámuel fölkenete királlyá Sault, aki rövidesen elpártolt az Úrtól. Sámuel mondta meg neki isten ítéletét: *„Mivel az Úr szavát semmibe vetted, túl kicsinek talált arra, hogy továbbra is Izrael királya légy.”* Isten elküldte Sámuel, hogy királlyá kenje Dávidot, a legnagyobb zsidó királyt, akinek aztán menekülnie kellett Saul elől.

Sámuelnek látnia kellett, hogy bekövetkeztek a bajok, amelyeket megjósolt, de nem kesergett azon, miért döntött úgy Úr, hogy Sault adja királynak. Tudta ennek a veszélyeit, de azt is tudta, hogy Isten a döntéseiben nem üz tréfát magából. Előre megmondta: *„S ha majd egyszer királyotok miatt, akit választottatok magtoknak, könyörögni fogtok, az Úr nem hallgat meg benneteket azon a napon.”*

Ilyenek vagyunk mi, emberek. Amikor jó sorsunk van, akkor mindent a magunkénak gondolunk, amikor minden sikerül, akkor azt hisszük, hogy mi vagyunk a tökéletesek. Isten előre tudja, hogy minden emberi nagyképűség és beképzeltség megkapja a maga büntetését. A zsidóknak végig kellett élniük Saul uralkodásának hányatott korszakát, amíg elérkezett Dávid királysága. Így bánik velünk az Isten.

Sámuel nemcsak a maga felnőtt gondolkodásáról tett tanúságot, de azt is megmondta, hogy az a felnőtt ember, aki embernek tartja az embert, és Istennek az Istent. Azt lehet embernek tartani, aki vállalja a felelősséget a szavaiért, a tetteiért, a választásaiért. A bölcs ember nem a mai nap pompájára vagy a hasznára gondol, hanem előre látja döntésének a következményeit, és úgy él ma, hogy holnap, és majd az unokáiban is vállalhassa a felelősséget a döntéseiért. A felnőtt ember gondolkodik, és nem kapkod. Józanul tervez és imádkozik, és nem rögtönöz. Isten nem a szeszélyünkre bízta az életet, hanem a lelkiismeretünkre. Felnőtt ember az, akit nem sodornak a napi, jelenségek, aki nem a mai hasznát nézi, ahogy Szent Pál mondja: *fejlődünk kell, amíg „meglett emberré nem leszünk, elérve Krisztus tejessége életkorának mértékére. Akkor majd nem leszünk értetlenek, akiket a megtévesztő emberi tanítás és a tévedésbe ejtő álnokság minden szele tovasodor. Inkább igazságban kell élnünk, és szeretetben, hogy egyre inkább összeforrjunk a Fővel: Krisztussal.”*

A felnőtt ember tudja, hogy mit akar, azt is tudja, hogy ezért mikor kell áldozatot hoznia, mikor kell visszafognia magát, hogy végrehajthassa az Isten akaratát. Isten mindnyájunkat megáldott a józan ésszel, a mi feladatunk, hogy ezt a tervező, megfontoltan haladó, előrelátó cselekvésmódot el ne rontsuk.

Ma tizennyolcadik születésnapot ünneplünk, a Nyíregyháza-Kertvárosi Egyházközség alapításának évfordulóját. Ez a közösség is volt kisgyerek, fiúcska, most felnőttek tartja magát. Az én lelkiismeretemet nem furdalja, hogy ezt a kisgyereket túlságosan elkényeztettem, a hívek sem vádoltak engem ezzel. Emlékszünk a nehéz időszakra, a templomépítés bonyodalmaira, amikor erős férfinak kellett lenni, és az is volt ez a közösség. Talán abban kényeztettem ezt a fiúcskát, hogy igyekeztem jó papokat küldeni ebbe a templomba.

Az életben nagyon kell vigyázni arra, nehogy elkényeztessük magunkat, mert az elkényeztetett gyermek nagyon nehezen fog igazán felnőtté nevelkedni. Ha egy gyermeknek úgy alakul a sorsa, hogy mindig minden sikerül neki, hogy a szülei mindig kimosásák, ha az iskolában valami bajt csinál, ha a szülei pénzén mindent megkap, ha nem kell megküzdenie azért, amiye van, ha nem kell bevernie a fejét, amikor rosszat csinál, ha nem tud szembesülni a magában levő gyenge emberrel, ha mindig mások az erősek körülötte és helyette, akkor egy életre gyerek marad.

Aztán meghalt Sámuel. Saul király nagy bajban volt, elment egy halottlító asszonyhoz, és megidézte Sámuel lelkét, aki meg is jelent, és ezt mondta: *„Miért zavarsz nyugalmamban, s miért idéztél meg? Miért kérdezel, amikor az Úr elfordult tőled és ellenséged lett? Azt tette az Úr veled, amit általam előre megmondott neked.”* Utólag nem lehet reklamálni, magyarázkodni. A dúsgazdag a pokolban hiába rimázkodott, hogy Lázár csak egy csepp vizet vigyen neki, hogy figyelmeztesse a rokonait, erre már nem volt lehetőség. Az életünk elrontott dolgainak a felelősségét nem lehet másokra vagy Istenre hárítani, azért nekünk kell, ha kell, a büntetést is elviselni.